

KEHTESTATUD

Saku Gümnaasiumi direktori

29.08.2024 käskkirjaga nr 1-1/17

SAKU GÜMNAASIUMI ÕPPEKAVA

III. OSA

Gümnaasiumiastme õppekava

Saku 2024

SISUKORD

1 ÜLDSÄTTED	2
2 ÜLDOSA	3
2.1 Kooli väärtused ja eripära	4
2.2 Õppe- ja kasvatusesmärgid	6
2.3 Õppekorraldus gümnaasiumiastmes	7
2.3.1 Õpilastele kohustuslikud kursused	9
2.3.2 Moodulite kursused	12
2.3.3 Valikainete kursused	14
2.3.4 47. lennu õppeplaan	15
2.3.5 48. lennu õppeplaan	16
2.3.6 49. lennu õppeplaan	17
2.3.7 Saku Gümnaasiumi 2024/25 õ-a kursuste plaan	18
2.3.8 Matemaatikakursuse vahetamise tingimused	19
2.3.9 Valikkursuste valimise põhimõtted	19
2.3.10 Ülemineku- ja gümnaasiumi koolilõpueksami korraldamise põhimõtted	20
2.4 Kooli õppekava välise õppimise arvestamine koolis õpitava osana	20
2.5 Läbivate teemade käsitlemise põhimõtted	21
2.6 Lõimingu põhimõtted ja tegevused õppekeskkonna mitmekesistamiseks	23
2.7 Üldpädevuste kujundamise põhimõtted	24
2.8 Õpilasuurimuse ja praktilise töö korraldamise põhimõtted	26
2.9 Hindamise korraldus ja gümnaasiumi lõpetamine	28
2.9.1 Teadmiste ja oskuste hindamine	28
2.9.2 Õppimist toetav hindamine (kujundav hindamine)	31
2.9.3 Kokkuvõtva hindamise korraldus gümnaasiumiastmes	31
2.9.4 Gümnaasiumi lõpetamine	33
2.10 Andekad ja haridusliku erivajadustega õpilased	33
2.11 Õpilaste ja lastevanemate teavitamine ja nõustamine	34
2.12 Karjääriteenuste korraldus	35
2.13 Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted	35
2.13.1 Õpetajate koostöö	36
2.13.2 Õpetajate töö planeerimise põhimõtted	36
2.14 Kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord	37

1 ÜLDSÄTTED

Saku Gümnaasiumi õppekava on kehtestatud ühe tervikdokumendina põhikoolile (1.-3. kooliaste) ja gümnaasiumile (4. kooliaste) ning koosneb järgmistest osadest:

- 1) õppekava 1. osa – põhikooli üldosa;
- 2) õppekava 2. osa – ainevaldkondade õppeainete ainekavad põhikoolile, milles on esitatud õppeainete õpitulemused ja õppesisu kirjeldused klassiti;
- 3) õppekava 3. osa – gümnaasiumiastme õppekava (üldosa ja lisadena klassiti esitatud kursuste ainekavad).

Saku Gümnaasiumi õppekava on kooli õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument, mis on koostatud põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse (PGS) § 17, [põhikooli riikliku õppekava](#) (PRÕK) § 24, [gümnaasiumi riikliku õppekava](#) (GRÕK) § 19 ja [Saku Gümnaasiumi põhimääruse](#) alusel ning lähtudes [Saku Gümnaasiumi arengukavast 2023-2027](#) tuuakse välja eelkõige kooli eripärast tulenevad valikud riiklike õppekavade raames ja kirjeldatakse õppe rõhuasetused ja tegevused õppekava täitmiseks.

Saku Gümnaasiumi õppekavas käsitletakse õppimist väljundipõhiselt - kõrgeim õpiväljund on omandatud üldpädevused, so suutlikkus asjatundlikult, loovalt, ettevõtlikult ja paindlikult toimida teatud tegevusalal või -valdkonnas, perekonnas, tööl, avalikus elus, kultuurikandjana. Õpilaste üldpädevuste kujundamine on kõigi koolis tegutsevate isikute ühine eesmärk nii aineõppes kui tunni- ja koolivälises tegevuses.

Saku Gümnaasiumi peamine tegevus on iga õpilase arengu toetamine lähtudes tema vajadustest, eelnevatest teadmistest ja oskustest.

Õppetegevust korraldades jälgitakse, et

- toetatud saaks õppijate individuaalne ja sotsiaalne areng;
- toimuks õpioskusi, loovust ja ettevõtlikkust arendav õppimine;
- paraneks õpilaste enesejuhtimine toetava keskkonna ja enesejuhtimisoskuste teadliku arendamise kaudu.

2 ÜLDOSA

2.1 Kooli väärtused ja eripära

Väärtused

Kõik kooli töötajad lähtuvad oma tegevuses gümnaasiumi riikliku õppekava § 2 lõikes 3 sätestatud üldnimilikest ja ühiskondlikest alusväärtustest, milleks on ausus, hoolivus, aukartus elu vastu, õiglus, inimväärikus, lugupidamine enda ja teiste vastu, vabadus, demokraatia, austus emakeele ja kultuuri vastu, patriotism, kultuuriline mitmekesisus, sallivus, keskkonna jätkusuutlikkus, õiguspõhisus, solidaarsus, vastutustundlikkus ja sooline võrdõiguslikkus.

Saku Gümnaasiumi visiooniks on olla elutervet ja lugupidavat suhtumist kujundav kool, kus isiksusel võimaldatakse mitmekülgset arened.

Saku Gümnaasiumi väärtused:

Konkurentsivõimeline ja võimetekohane haridus

Meie kooli väärtuseks on õpihimulised, motiveeritud ja ennastjuhtivad õpilased ning pädevad, õpilaste arengut toetavad õpetajad, kes tegelevad pidevalt enesetäiendamisega. Õpilastel on võimalus end arendada valmistumisel olümpiaadideks, võistlusteks, konkurssideks. Erinevad õppemeetodid, valikained gümnaasiumis ning ennastjuhtiva õppija kujunemise toetamine võimaldavad koolilõpetajatel olla konkurentsivõimelised oma haridustee jätkamisel.

Meeldiv õpikeskkond

Koolis on aktiivsed ja uudishimulikud õpilased, meeldiv ja koostöövalmis õpetajaskond ning positiivne üksteist arvestav õhkkond. Peetakse lugu huumorist

ja viisakast käitumisest. Meie koolis on avarad ja puhtad ruumid, olemas vajalikud õppe- ja tehnilised vahendid.

Tugevad traditsioonid

Meie kooli tugevus põhineb traditsioonidel, mis on kujunenud aastatega ning mida pidevalt kaasajastatakse.

Vastastikune ausus ja austus

Hindame oma koolis vastastikust ausat, viisakat ja lugupidavat suhtlemist. Tunnustust avaldatakse tulemusliku ja aktiivse tegevusega silma paistnud õpilastele ja õpetajatele.

Avatus koostöös

Väärtustame koostööd igal tasandil. Koostöös toimuvad koolis erinevad üritused ja ettevõtmised, valmivad kooli tegevusplaanid, õppekava ning teised kooli dokumendid.

Eripära

Saku Gümnaasiumi missiooniks on luua õpilastele tingimused kvaliteetse ning võimetekohase hariduse omandamiseks, et tagada edaspidine toimetulek elus ning panna alus elukestvaks õppimiseks.

Saku Gümnaasium on avatud õpikeskkonnaga kool, kus edendatakse erinevaid õppemeetodeid, mis on suunatud õpilaste motivatsiooni ja tulemuslikkuse ning enesejuhtimisoskuste suurendamisele.

Tugisüsteemide töö, karjäärinõustamise ning gümnaasiumiastme valikainete ja valikkursuste, olümpiaadidel, konkurssidel, võistlustel osalemise kaudu toetatakse kõikide õpilaste individuaalset arengut.

Loodud on head võimalused õppetöö ja huvihariduse (huvitegevuse) sidumiseks. Koolis tegutseb aktiivne õpilasesindus ning õpilased osalevad aktiivselt ürituste korraldamisel. Õpilastel võimaldatakse osalemist erinevates kooli projektides (nt muusikal), üleriigilistes ja rahvusvahelistes projektides (nt Erasmus). Erinevate kooliürituste korraldamisega on gümnaasistidel võimalik sooritada gümnaasiumi lõpetamiseks praktiline töö.

Gümnaasiumiastmes väljendub kooli eripära 10.-12. klasside õppeplaani kuuluvate moodulites. 10.-11. klassis on õppeplaani osa õppija valikul üks kolmest kursusest, 12. klassis kahest kursusest, koosnev moodul.

Alates 2024/25 alustavast 49. lennust rakendub gümnaasiumiastmes mentorsüsteem - mentorid on õpilase isikliku arengu toetaja ning suunavad mentorgrupi tööd koostöise ja tulemustele orienteeritud meeskonnana. Saku Gümnaasiumi mentorluse põhimõtteks on tagada õpilase isiklik areng läbi ausa, avatud ja eesmärgipärase koostöö.

Gümnaasiumiastme eripära väljendub ka õppijate õpi- ja enesejuhtimise oskuste, digipädevuse, uurimusliku töö ja koostöö oskuste arendamisel kursuste „Õppides loon ennast“ ja „Karjääriõpetus“, „Intelligentne arvutikasutaja“, „Uurimis- ja

praktilise töö alused“, „Arvuti kasutamine uurimistöös“ kaudu ning võimaldades gümnaasiumi lõpetamiseks sooritada erinevatel teemadel ja erinevates vormides uurimis- või praktilisi töid.

Õppekorralduse kaudu toetame õppija vastutustundlikku osalemist õppetöös ning moodulite ja valikainete võimaldamisega teadlikku õpitee kujundamist.

2.2 Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Kooli lõpetades on õpilane omandanud üld-, kooliastme- ja ainevaldkonnapädevused

Õppe- ja kasvatuse aineüleseks eesmärgiks on [gümnaasiumi riikliku õppekava](#) § 4 esitatud üldpädevuste ja ainevaldkonnakavades esitatud valdkonnapädevuste kujundamine.

Saku Gümnaasiumi lõpetaja

- lähtub oma tegevuses üldkehtivatest moraalnormidest ning toimib vastutustundliku kodanikuna järgides ühiskondlikke väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid;
- aktsepteerib inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi, väärtustab inimlikku, kultuurilist ja looduslikku mitmekesisust;
- teeb koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides ühiste eesmärkide saavutamiseks;
- toimib aktiivse, teadliku, abivalmis ja vastutustundliku kodanikuna;
- toimib ennastjuhtiva õppijana kasutades erinevaid õpistrateegiaid ja planeerides oma tegevusi;
- arvestab oma võimeid ning võimalusi edasiõppimise ja tööelu kavandamisel;
- hindab ja järgib tervislikke eluviise;
- väärtustab emakeelt, kasutades suulises ja kirjalikus suhtluses asjakohast, korrektset ja väljendusrikast keelt;
- suhtleb iseseisva keelekasutaja tasemel vähemalt kahes võõrkeeles;
- mõistab loodusteaduste ja tehnoloogia tähtsust, oskab kasutada matemaatikale ja loodusteadustele omast keelt, meetodeid ja mudeleid erinevate ülesannete analüüsimisel ja lahendamisel;
- suudab mõelda kriitiliselt ja loovalt, on algatus- ja vastutusvõimeline;
- oskab seada eesmärgi, kavandada ja läbi viia tegevusi nende saavutamiseks;
- kasutab asjakohaselt ja ohutult uuenevat digitehnoloogiat õppimisel ja tööülesannete täitmisel sisuloomes ning info otsimisel ja säilitamisel;
- erinevates digikeskkondades suheldes ja koostööd tehes järgib moraali- ja väärtuspõhimõtteid.

Gümnaasiumi lõpetades on õpilane saavutanud riiklikes õppekavades esitatud õpitulemused, mis on kooskõlas kvalifikatsiooniraamistiku 4. tasemel kirjeldatud üldnõuetega.

Kool toetab iga õpilase individuaalset arengut

Gümnaasiumiastme õpilastele on loodud tingimused, et õpilased omandaksid teadmised, oskused ja väärtushoiakud, mis võimaldavad jätkata tõrgeteta õpiteed kõrgkoolis või gümnaasiumijärgses kutseõppes. Õpilaste individuaalset arengut toetatakse koostöös lapsevanematega arenguestluste läbiviimise kaudu.

Õppe- ja kasvatus korraldamisel arvestatakse õpilaste individuaalsust õppetundides ja väljaspool tunde õppimist toetava hindamise, erinevate õppemeetodite ja -materjalide kasutamisega. Gümnaasiumiastme õpilastele on tagatud tingimused, sh moodulite, valikainete ja -kursuste valik, mis võimaldavad neil leida huvi- ja võimetekohase tegevusvaldkonna, millega siduda enda edasine haridustee.

Gümnaasiumiastme õpilasi valmistatakse ette toimimiseks enastjuhtiva, loova, mitmekülgse, sotsiaalselt küpse, usaldusväärse ning oma eesmärged teadvustava ja saavutada oskava isiksusena erinevates eluvaldkondades: partnerina isiklikus elus, oma kultuuri kandja ja edendajana, tööturul erinevates ametites ja rollides ning oma ühiskonna ja looduskeskkonna jätkusuutlikkuse eest vastutava kodanikuna.

Gümnaasiumiastme õpilane, kes on läbinud kooli õppekava, omab iseseisvust, tal on kujunenud oma maailmapilt ning tal on valmisolek elus toime tulla, õpilasel on kujunenud adekvaatne enesehinnang, iseseisva õppimise ja koostööoskus, ta on tuttav edasise haridustee võimalustega ning on teadlik enda võimekusest, õpilasel on välja kujunenud kodanikuoskused, -aktiivsus ja -vastutus.

Õpetuses ning kasvatuses pööratakse suurt tähelepanu ettevõtlikkuse ja koostööoskuste arendamisele läbi erinevate õppemeetodite ja tegevuste. Kultuuri- ja väärtuspädevuse arendamisel peetakse koolis tähtsaks kaaslaste märkamist ja tunnustamist, traditsioonide jätkamist, rahvuslikkuse rõhutamist. Ettevõtlikkuspädevuse ja suhtluspädevuse arendamisel peetakse koolis oluliseks õpilaste initsiatiivi ja loovust erinevate ürituste korraldamisel, loovtööde, uurimis- ja praktiliste tööde, õpilasfirmade jne ettevalmistamisel.

2.3 Õppekorraldus gümnaasiumiastmes

(1) Õppetöö korraldus gümnaasiumiastmes:

- Õppeaasta on kokku vähemalt 175 õppepäeva.
- Õppeaasta on jaotatud kolmeks õppeperioodiks, kursuste jaotamisel õppeperioodidesse lähtutakse õppijate ja õpetajate mõistlikust koormusest.
- Iga õppeperioodi viimasel kokkuvõtval nädalal toimuvad õppekäigud, projektitöö, konsultatsioonid, eksamid või muud õppetegevused.
- Õppetöö on kursuste põhine, ühe kursuse arvestuslik pikkus on 1575 minutit, st 35 akadeemilist (45 min) tundi. Ühes kursuses toimub vähemalt 20 70-minutilist kontaktundi ning ülejäänud aeg (175 min) on arvestatud õpilaste iseseisvaks tööks, kontaktundide arvu vähenemisel suureneb proportsionaalselt õpilaste iseseisva töö maht.
- Õppetunnid toimuvad koolis kontaktõppena, e-õppena, veebitundidena, juhendatud õpilaste iseseisva tööna või väljaspool kooli õppekäikudena.
- Distantõppe läbiviimisel lähtutakse koolis kehtestatud korrast „Õppetöö korraldus distantõppe perioodil“. Distantõppe korral toimub õppetöö virtuaalselt (veebitundidena) või Stuudiumi vahendusel. Distantõppe on õpetaja poolt juhendatud õpe, õpilastele antakse õpijuhised kust, mida ja kuidas õppida. Õpetaja annab tagasisidet õppeülesannete sooritamise kohta ja vajadusel võimaldab konsultatsioone individuaalselt või väikeses rühmas.
- 10. ja 11. klassi üleminekueksami ja sellele eelneval konsultatsioonide päeval õppetunde ei toimu.

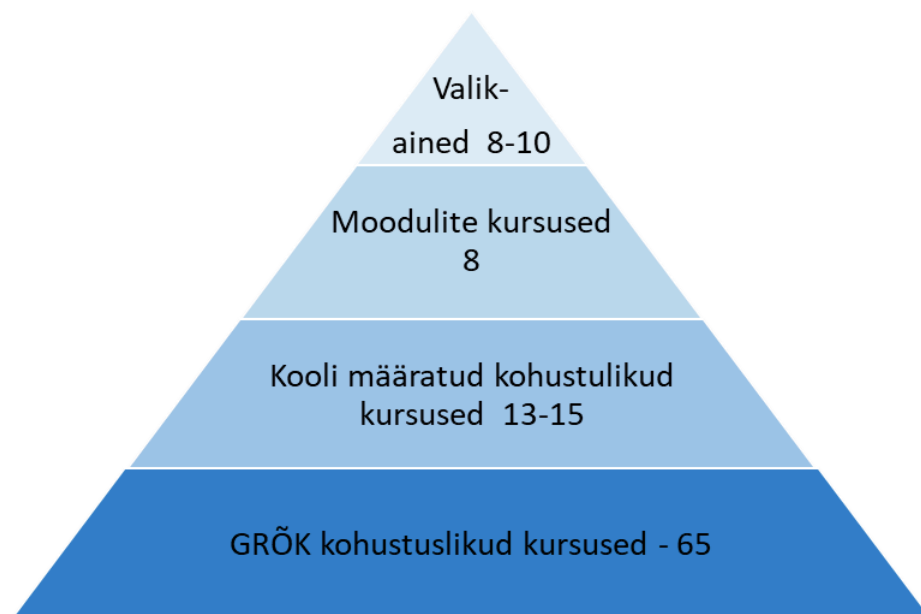
- Gümnaasiumi lõpueksami (riigi- ja koolilõpueksam) toimumise päeval ja vähemalt kahel päeval enne seda õppetunde ei toimu ja need päevad arvatakse õppepäevade hulka.
- Õppeaastas on viis koolivaheaga üldreeglina vastavalt haridus- ja teadusministri kehtestatud aegadel, kooli hoolekogu nõusolekul on võimalik teha muudatusi vaheaegade kestuses.

(2) 10. klassi astudes valib õpilane B1 keeleoskustasemel võõrkeele (vene keel või saksa keel) ja matemaatikakursuse (kitsas või lai). Klassis, kus toimub ainult matemaatika laia kursuse õpe, peab matemaatika sisseastumisetest või põhikooli matemaatika lõpueksam olema sooritatud vähemalt 70% tulemusena.

(3) Kool võimaldab valikkursusi kõigis GRÕK § 1 lõikes 5 nimetatud ainevaldkondades ja lõikes 7 nimetatud valikõppeainetes ning kooli omapära ja piirkondlikku eripära arvestavaid valikkursusi (nende õpe korraldatakse vähemalt 12 soovija olemasolul).

(4) Kooli poolt pakutavad valikkursused on nii riiklikus õppekavas kirjeldatud valikkursuste hulgast valitud kursused kui ka kooli koostatud ja õppekavas kirjeldatud valikkursused.

(5) Gümnaasiumiastme õpilase õppekoormusesse kuuluvad 65 riiklikult kohustuslikku kursust (sh riigikaitse ja üks kursus uurimis- või praktilise töö ettevalmistamiseks), kooli poolt määratud valikainete kursused ning õpilase valitud moodulite ja valikainete kursused arvestades, et gümnaasiumi jooksul läbitakse vähemalt 96 kursust.

2.3.1 Õpilastele kohustuslikud kursused

Ainevaldkond "Keel ja kirjandus"			
Õppeaine	Klass	Kursuste arv	Kursuste nimetused
Eesti keel	10. kl	1	Keel ja ühiskond + praktiline eesti keel I
		1	Praktiline eesti keel I + keel ja ühiskond
	11. kl	1	Meedia ja mõjutamine + Praktiline eesti keel II
		1	Praktiline eesti keel II + Meedia ja mõjutamine
		1	Tekstiõpetus 11. kl
	12. kl	1	Teksti keel ja stiil + Praktiline eesti keel III
		1	Praktiline eesti keel III + Teksti keel ja stiil
		1	Tekstiõpetus 12. kl
	Kirjandus	10. kl	1
1			Identiteet ja eesti kirjandus
11. kl		1	Ajastud, voolud ja žanrid kirjanduses I
12. kl		1	Ajastud, voolud ja žanrid kirjanduses II
		1	Kirjandus ja ühiskond
Ainevaldkond "Kehaline kasvatus"			
Liikumisõpetus	10. kl	1	I kursus
		1	II kursus
	11. kl	1	III kursus
		1	IV kursus
	12. kl	1	V kursus
Ainevaldkond "Kunstiained"			
Muusika	10. kl	1	Uusaegse helikeele kujunemine.
	11. kl	1	Klassitsism ja romantism: rahvuslikkuse kujunemine muusikas
	12. kl	1	Eesti muusikalugu
Kunst	10. kl	1	Kunst ja kunstiajalugu
	12. kl		Kunst ja visuaalkultuur 20. ja 21. sajandil
Ainevaldkond "Loodusained"			
Bioloogia	11. kl	1	Rakud ja organismid

		1	Molekulaarsed protsessid
	12. kl	1	Pärilikkus ja evolutsioon
		1	Inimene ja keskkond
Keemia	10. kl	1	Keemia alused
		1	Anorgaanilised ained
	11. kl	1	Orgaanilised ained
Füüsika	10. kl	1	Füüsika meetod. Kinemaatika
		1	Dünaamika
	11. kl	1	Elektromagnetism
		1	Energia
	12. kl	1	Mikro- ja megamaailma füüsika
Geograafia	10. kl	1	Rahvastik ja majandus
	11. kl	1	Maa kui süsteem
	12. kl	1	Loodusvarade majandamine ja keskkonnaprobleemid
Ainevaldkond "Matemaatika"			
Kitsas matemaatika	10. kl	1	Arvuhulgad. Avaldised. Võrrandid ja võrratused
		1	Trigonomeetria
		1	Vektor tasandil. Joone võrrand
		1	Matemaatika ülesannete praktikum I
	11. kl	1	Tõenäosus ja statistika
		1	Funktsioonid I
		1	Funktsioonid II
	12. kl	1	Planimetria. Integraal
		1	Stereomeetria
		1	Matemaatika ülesannete praktikum III
Lai matemaatika	10. kl	1	Avaldised ja arvuhulgad
		1	Võrrandid ja võrrandisüsteemid
		1	Võrratused. Trigonomeetria I
		1	Trigonomeetria II
		1	Vektor tasandil. Joone võrrand
		1	Matemaatika ülesannete praktikum I
		11. kl	1
	1		Funktsioonid I. Arvjadad
	1		EkspONENT- ja logaritmifunktsioon

		1	Trigonomeetrilised funktsioonid. Funktsiooni piirväärtus ja tuletis
		1	Tuletise rakendused
	12. kl	1	Integraal. Planimeetria kordamine
		1	Sirge ja tasand ruumis
		1	Stereomeetria
		1	Matem. rakendused, reaalse protsesside uurimine
		1	Matemaatika ülesannete praktikum III
Ainevaldkond "Sotsiaalsained"			
Ajalugu	10. kl	1	Üldajalugu
		1	Eesti ajalugu I (Keskaeg)
	11. kl	1	Uusaeg I
		1	Eesti ajalugu II (Uusaeg II)
	12. kl	1	Lähiajalugu I
		1	Lähiajalugu II
Ühiskonnaõpetus	12. kl	1	Ühiskonna areng ja demokraatia
		1	Majandus ja maailmapoliitika
Inimeseõpetus	10. kl	1	Perekonnaõpetus
Õpioskused	10. kl	1	Õppides loon ennast
Karjääriõpetus	11. kl	1	Karjääriõpetus
Ainevaldkond "Võõrkeeled"			
Inglise keel (B2 keeleoskustase)	10. kl	1	I kursus
		1	II kursus
		1	III kursus
	11. kl	1	IV kursus
		1	V kursus
		1	VI kursus
	12. kl	1	VII kursus
		*1	VIII kursus (kohustuslik CAE mitte sooritanud õpilastele)
Vene keel (B1 keeleoskustase)	10. kl	1	I kursus
		1	II kursus
	11. kl	1	III kursus
		1	IV kursus

	12. kl	1	V kursus
		1	VI kursus
Saksa keel (B1 keeleoskustase)	10. kl	1	I kursus
		1	II kursus
		1	III kursus
	11. kl	1	IV kursus (alates 2025/26 õa)
		1	V kursus
		1	VI kursus
	12. kl	1	VII kursus (alates 2026/27 õa)
1		VIII kursus	
Informaatikaõpetus			
Informaatika- õpetus	10. kl	1	Intelligentne arvutikasutaja
	11. kl	1	Arvuti kasutamine uurimistöös
Uurimis- ja praktiline töö			
Uurimistöo/ praktiline töö	11. kl	1	Uurimis- ja praktilise töö alused
	12. kl	1	Uurimis- ja praktilise töö koostamine (iseseisev töö)
	12. kl	1	Uurimis- ja praktilise töö koostamine (iseseisev töö)
Riigikaitseõpetus			
Riigikaitse	11. kl	1	Riigikaitse (1. kursus)

Kooli määratud valikained

2.3.2 Moodulite kursused

Moodul	Klass	Kursuste arv	Kursuste nimetused
Tehniline mõtlemine	10. kl	1	Eksperimendid füüsikas (1. periood)
		1	Matemaatiline loogika (2. periood)
		1	Robotika (3. periood)
Inimene ja keskkond	10. kl	1	Praktiline bioloogia (1. periood)
		1	Praktiline keemia (2. periood)
		1	Keskkonnakaitse alused (3. periood)
Teatrikunsti alused	10. kl	1	Draama ja teater (1. periood)

		1	Režii alused (2.-3. periood)
		1	Näitlejameisterlikkuse alused (2.-3. periood)
Ettevõtlik noor	10. kl	1	Ettevõtlik noor I (1. periood)
		1	Ettevõtlik noor II (2. periood)
		1	Ettevõtlik noor III (3. periood)
Sport ja tervis	10. kl	1	Anatoomia ja füsioloogia (1. periood)
		1	Taastumine tervise ja spordi seisukohalt (2. periood)
		1	Praktiline treening (3. periood)
Infotehnoloogia alused	11. kl	1	Tehisintellekti olemus (1. periood)
		1	Digiteenused (2. periood)
		1	Multimeedia (3. periood)
Inseneeria	11. kl	1	Geoinformaatika (1. periood)
		1	Füüsika ja tehnika (2. periood)
		1	Mürgid, lõhnad, pesuained (3. periood)
Inimene ja tänapäeva maailm	11. kl	1	Psühholoogia (1. periood)
		1	Inimene nüüdisaegses teabekeskkonnas (2. per.)
		1	Teadlik enesejuhtimine (3. periood)
Ettevõtlik eluviis	11. kl	1	Rahaasjad korda! (1. periood)
		1	Noorteprojektist äriplaanini (2. periood)
		1	Meeskonnatöö ja liidriks olemine (3. periood)
Aktiivne kodanik	11. kl	1	Päästealane tuleohutuskursus (1. periood)
		1	Ohutushoid (2. periood)
		1	Kogukonnapraktika (3. periood)
Infotehnoloogia rakendused (TalTech)	12. kl	1	Programmeerimise algkursus (1. periood)
		1	Asjade internet (2. periood)
Meedia ja praktiline sisuloome (BFM)	12. kl	1	Meedia ja sisuloome 1 (1. periood)
		1	Meedia ja sisuloome 2 (2. periood)
Maailmamuutjate baaskursus (Noored Kooli vilistl.)	12. kl	1	Inimese areng ja (koos)õppimine (1. periood)
		1	Haridusuuenduste loomine ja õpidisain (2. periood)
Geenid, ravimid ja toit	12. kl	1	Toit ja ravimid (1. periood)
		1	Milleks meile geenitehnoloogia? (2. periood)
Kirjandus ja film	12. kl	1	Maailma kino (1. periood)
		1	Kirjandus ja film (2. periood)

2.3.3 Valikainete kursused

	Valikaine	Klass	Kursuste arv
1	Kitsa Matemaatika AB	10.-12. kl	3
2	Matemaatika ülesannete praktikum II	11. kl	1
3	Ettevalmistus matemaatika riigieksamiks	12. kl	1
4	Keynote Advanced	11.-12. kl	1
5	Ettevalmistus inglise keele riigieksamiks	12. kl	1
6	Introduction and preparation for the CAE	12. kl	1
7	Aasia ja Aafrika – ajalugu ja kultuur	10.-12. kl	1
8	Filosoofia	11.-12. kl	1
9	Kõne ja väitlus	10.-12. kl	1
10	Inimene ja õigus	10.-12. kl	1
11	Inimene ja religioon	10.-12. kl	1
12	Humanitaarõigust avastades	10.-12. kl	1
13	Praktiline õpe välilaagris (RK 2. kursus)	11. kl	1
14	Liiklusõpetus	10.-12. kl	1
15	Sportmängud - võrkpall	10.-12. kl	2
16	Pilates	10.-12. kl	1
17	Loovtants	10.-12. kl	1
18	Kultuurilugu	10. kl	1
19	Rahvatants	10.-12. kl	2
20	Neidudekoor	10.-12. kl	2
21	Muusikalikoar	10.-12. kl	3
22	Vokaalansambel	10.-12. kl	1
23	Draamaõpetus	10.-12. kl	3
24	Tarbekunst	10.-12. kl	1
25	Praktiline kunst	10.-12. kl	1
26	Joonestamine	11. kl	1
27	Rahatarkus	11.-12. kl	2

2.3.4 47. lennu õppeplan

Õppeaine / kursus	*	**	10. kl	11. kl	12. kl
Eesti keel	6		2	2	2
Tekstiõpetus		3	1	1	1
Kirjandus	5		2	1	2
Inglise keel B2	5	2/3'	3	3	1/2'
Vene keel B1	5	1	2	2	2
Matemaatika (lai)	14		5*	5*	4*
Matemaatika (kitsas)	8		3	3	2
Matemaatika ülesannete praktikum		3	1	1	1
Füüsika	5		2	2	1
Keemia	3		2	1	
Bioloogia	4			2	2
Geograafia	3		1	1	1
Ajalugu	6		2	2	2
Ühiskonnaõpetus	2				2
Inimeseõpetus	1		1		
Muusika	3		1	1	1
Kunst	2			1	1
Liikumisõpetus	5		2	2	1
Riigikaitse	1			1	
Õpime õppima		1	1		
Karjääriõpetus		1		1	
Intelligentne arvutikasutaja		1	1		
Arvuti kasutamine uurimistöös		1		1	
Uurimis- ja praktilise töö alused		1		1	
Uurimis- või praktilise töö koostamine	1	1			2
Moodulkursus			3	3	2
Kohustuslikud kursused					
kitsa matemaatikaga			30	32	26/27
*laid matemaatikaga			32	34	28/29

*GRÕK kohustuslik kursus

**kooli poolt määratud valikkursus

' kohustuslik CAE mitte sooritanud õpilastele

2.3.5 48. lennu õppeplaan

Õppeaine / kursus	*	**	10. kl	11. kl	12. kl
Eesti keel	6		2	2	2
Tekstiõpetus		3	1	1	1
Kirjandus	5		2	1	2
Inglise keel B2	5	2/3'	3	3	1/2'
Vene keel B1	5	1	2	2	2
Matemaatika (lai)	14		5*	5*	4*
Matemaatika (kitsas)	8		3	3	2
Matemaatika ülesannete praktikum		2	1		1
Füüsika	5		2	2	1
Keemia	3		2	1	
Bioloogia	4			2	2
Geograafia	3		1	1	1
Ajalugu	6		2	2	2
Ühiskonnaõpetus	2				2
Inimeseõpetus	1		1		
Muusika	3		1	1	1
Kunst	2		1		1
Liikumisõpetus	5		2	2	1
Riigikaitse	1			1	
Õppides loon ennast		1	1		
Karjääriõpetus		1		1	
Intelligentne arvutikasutaja		1	1		
Arvuti kasutamine uurimistöös		1		1	
Uurimis- ja praktilise töö alused		1		1	
Uurimis- või praktilise töö koostamine	1	1			2
Moodulkursus			3	3	2
Kohustuslikud kursused					
kitsa matemaatikaga			31	30	26/27
*lai matemaatikaga			33	32	28/29

*GRÕK kohustuslik kursus

**kooli poolt määratud valikkursus

' kohustuslik CAE mitte sooritanud õpilastele

2.3.6 49. lennu õppeplaan

Õppeaine / kursus	*	**	10. kl	11. kl	12. kl
Eesti keel	6		2	2	2
Tekstiõpetus		2		1	1
Kirjandus	5		2	1	2
Inglise keel B2	5	2/3'	3	3	1/2'
Vene keel B1	5	1	2	2	2
Saksa keel B1	5	3	3*	3*	2*
Matemaatika (lai)	14		5*	5*	4*
Matemaatika (kitsas)	8		3	3	2
Matemaatika ülesannete praktikum		2	1		1
Füüsika	5		2	2	1
Keemia	3		2	1	
Bioloogia	4			2	2
Geograafia	3		1	1	1
Ajalugu	6		2	2	2
Ühiskonnaõpetus	2				2
Inimeseõpetus	1		1		
Muusika	3		1	1	1
Kunst	2		1		1
Liikumisõpetus	5		2	2	1
Riigikaitse	1			1	
Õppides loon ennast		1	1		
Karjääriõpetus		1		1	
Intelligentne arvutikasutaja		1	1		
Arvuti kasutamine uurimistöös		1		1	
Uurimis- ja praktilise töö alused		1		1	
Uurimis- või praktilise töö koostamine	1	1			2
Moodulkursus			3	3	2
Kohustuslikud kursused					
kitsa matemaatikaga			30	30	26/27
*lai matemaatikaga			32	32	28/29
*saksa keelega (10.-11. kl)			31/33	31/33	

*GRÕK kohustuslik kursus **kooli poolt määratud valikkursus

' kohustuslik CAE mitte sooritanud õpilastele

2.3.7 Saku Gümnaasiumi 2024/25 õ-a kursuste plaan

	Õpilastele kohustuslikud kursused		
	10. klass	11. klass	12. klass
Eesti keel	2	2	2
Kirjandus	2	1	2
Tekstiõpetus		1	1
Inglise keel B2	3	3	1/2' ('CAE mittesooritanud)
Vene keel B1	2	2	2
Saksa keel B1	*3		
Matemaatika (kitsas)	3	3	2
Matemaatika (lai)	*5	*5	*4
Matemaatika ülesannete praktikum	1		1
Intelligentne arvutikasutaja	1		
Geograafia	1	1	1
Bioloogia		2	2
Keemia	2	1	
Füüsika	2	2	1
Inimeseõpetus	1		
Ajalugu	2	2	2
Ühiskonnaõpetus			2
Muusika	1	1	1
Kunst	1		1
Liikumisõpetus	2	2	1
Riigikaitse		1	
Õppides loon ennast	1		
Karjääriõpetus		1	
Uurimis- ja praktilise töö alused		1	
Arvuti kasutamine uurimistöös		1	
UT/PRT koostamine (iseseisev)			2
MOODULI KURSUS	3	3	2
KOKKU:			
kitsa matemaatikaga	30	30	26
* <i>lai</i> a matemaatikaga	32	32	28
* <i>saksa keelega</i>	31/33		

2.3.8 Matemaatikakursuse vahetamise tingimused

- (1) Saku Gümnaasiumi 10.-12. klassi õpilastele on kohustuslik kitsa matemaatika kursus. Õpilastel on õigus valida laia matemaatika kursuse õppimine, valikust teatab õpilane 10. klassi astudes.
- (2) Gümnaasiumiastme õpilase või piiratud teovõimega õpilase vanema taotlusel on õpilasel võimalik peale 10. klassi lõpetamist matemaatika kitsas kursus asendada matemaatika laia kursusega. Vastav taotlus esitatakse kooli direktorile hiljemalt õppeaasta alguseks ning õpilasel on kohustuslik 11. klassi 1. poolaasta jooksul iseseisvalt omandada puuduvate kursuste materjal ja sooritada vastavate kursuste arvestused.
- (3) Laa matemaatika kursust õppivatel õpilastel, kes soovivad üle minna kitsa matemaatika kursusele, tuleb esitada vastav taotlus kooli direktorile ning täiendavalt juurde õppida valikaineid arvestusega, et koos kitsa matemaatika 8 kursusega oleks gümnaasiumi jooksul läbitud 96 kursust.

2.3.9 Valikkursuste valimise põhimõtted

- (1) Saku Gümnaasium võimaldab 4. kooliastme õpilastel valikaine kursusi õpilase valikul oma kooli või kõrgkoolide (nt TÜ, TalTech, TLÜ, EKA jt) poolt pakutavatest või väljaspool kooli koolitusluba omavas asutuses (nt keeltekooll, kunstikool, muusikakool, Edumus School jt).
- (2) Gümnaasiumiastme õpilasel on kohustus valida kursusi arvestusega, et gümnaasiumi jooksul läbitaks vähemalt 96 kursust, soovituslik on igal õppeaastal läbida vähemalt 32 kursust.
- (3) Õpilasel on õigus valida piiramatult valikainete kursusi, kuid kohustuslik on läbida täies mahus kõik valitud valikainete kursused.
- (4) Usundiõpetuses ja riigikaitstes toimub õpe vastavalt riiklikus õppekavas toodud ainekavadele.
- (5) Kooli valikainete kursustele registreerimine toimub Studiumi kaudu õppeaasta alguses ühe õppenädala jooksul. Valikainete rühmade nimekirjad kinnitatakse jooksva õppeaasta 10. septembri seisuga. Õppeaastati võib kooli poolt pakutavate valikainete ja valikkursuste arv olla erinev.
- (6) Väljaspool kooli läbitavate valikainete korral tuleb õpilasel tuleb osalemisest teavitada klassijuhatajat vastava kursuse algul ning valikaine arvestamiseks esitada hiljemalt 31. maiks õppejuhile vastav tunnistus/tõend kursuse läbimise kohta. Arvestatakse ainult jooksval õppeaastal läbitud kursusi. Saku Gümnaasium ei kanna koolituse/kursusega seotud kulutusi.
- (7) Gümnaasiumiastmes võib regulaarselt võistlusspordiga tegelevatel õpilastel igas õppeperioodis ühe valikaine kursuse arvestada treeningutel ja võistlustel osalemist (õppeaastas kokku kuni kolm kursust). Õpilasel tuleb osalemisest teavitada klassijuhatajat/mentorit ning valikaine arvestamiseks esitada hiljemalt 31. maiks õppejuhile spordiklubi tõend treeningute ja võistluste mahu kohta. Arvestatakse ainult jooksval õppeaastal treeningutel/võistlustel osalemist. Saku Gümnaasium ei kanna treeningute ja võistlustega seotud kulutusi.

2.3.10 Ülemineku- ja gümnaasiumi koolilõpueksami korraldamise põhimõtted

(1) 10. ja 11. klassis toimub üleminekuksam. 2. poolaasta alguseks kinnitab õppenõukogu mõlemale klassile kolm ainet, millest õpilane valib 3. õppeperioodi alguseks ühe, milles sooritab üleminekuksami. Õpilaste eksamivalikud kinnitatakse direktori käskkirjaga.

(2) Üleminekuksami materjalid koostavad aineõpetajad ja esitavad need direktorile kinnitamiseks vähemalt kaks nädalat enne eksami toimumist. Üleminekuksam toimub enne õppeperioodi lõppu, hinne kantakse õppeinfosüsteemi päevikusse ja seda arvestatakse kooliastmehinde väljapanekul.

(3) Üleminekuksami sooritamisest vabastatakse 10. ja 11. klassi õpilane, kes on antud õppeaastal eksamiaine olümpiaadi maakondlikus voorus saavutanud 1.-3. koha või üleriigilises voorus 1.-10. koha. Kui eksamist vabastatud õpilane soovib eksamit sooritada, teavitab ta sellest aineõpetajat vähemalt üks nädal enne eksami toimumist.

(4) Gümnaasiumi lõpetamiseks sooritavad 12. klassi õpilased ühe koolilõpueksami. Koolilõpueksami aineks võivad õpilased valida kirjanduse, vene keele, füüsika, keemia, bioloogia, geograafia, ajaloo, ühiskonnaõpetuse, muusika, kunsti või liikumisõpetuse. Eksamiaine valiku teavad õpilased kooli juhtkonnale jooksva õppeaasta 3. õppeperioodi alguseks. Õpilaste eksamivalikud kinnitatakse direktori käskkirjaga.

(5) 12. klassi õpilane, kes on antud õppeaastal aineolümpiaadi maakondlikus voorus saavutanud 1.-3. koha või on võistelnud aineolümpiaadi üleriigilises voorus, vabastatakse vastava aine koolilõpueksami sooritamisest ning eksami tulemuseks loetakse maksimumpunktid.

(6) Ülemineku- ja koolilõpueksamid viiakse läbi direktori kinnitatud eksamiplaani järgi. Eksamiplaani pannakse õpilastele, õpetajatele ja lastevanematele tutvumiseks välja vähemalt kaks nädalat enne eksamite toimumist.

(7) Ülemineku- või koolilõpueksami mitterahuldavale hindele sooritanud või eksami sooritamata jätnud õpilane sooritab järeleksami vastavalt direktori kehtestatud järeleksamite plaanile. Järeleksam toimub kahe nädala jooksul pärast ülemineku- või koolilõpueksamit või õpilase põhjendatud taotlusel hiljemalt jooksva õppeaasta lõpuks.

2.4 Kooli õppekava välise õppimise arvestamine koolis õpitava osana

Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse §17 lõike 4 kohaselt võib kool õpilase (piiratud teovõimega õpilase puhul vanema) ja direktori (direktori volitatud õpetaja) kokkuleppel arvestada kooli õppekava välist õppimist või tegevust, sealhulgas õpinguid mõnes teises üldhariduskoolis koolis õpetatava osana, tingimusel, et see võimaldab õpilasel saavutada kooli või individuaalse õppekavaga määratud

õpitulemusi. Kooli õppekavavälise õppe või tegevuse arvestamisel loetakse tulemused samaväärseks õppekava läbimisel saavutatud õpitulemustega.

(1) Õpilase või piiratud teovõimega õpilase vanema taotlusel ja koolitaja nõusolekul võib Saku Gümnaasium gümnaasiumiastmes arvestada õppetöö osana muusika, võõrkeelte ja kunsti õppimist teises koolis või koolitusluba omavas asutuses tingimusel, et see võimaldab õpilasel saavutada Saku Gümnaasiumi õppekavaga määratud õpitulemusi. Vastav taotlus ja koolitaja nõusolek esitatakse õppejuhile kirjalikult hiljemalt õppeaasta alguseks. Kursusehinded pannakse sellisel juhul välja õpetust läbiviiva koolitaja ametliku tõendi alusel.

(2) Gümnaasiumiastmes võib kool õpilase või piiratud teovõimega õpilase vanema taotlusel arvestada valikainena õppimist kõrgkoolide (nt TÜ, TalTech, TLÜ, EKA jne) või väljaspool kooli koolitusluba omava asutuse (nt keeltekool, kunstikool, muusikakool, Edumus School jt) gümnaasistidele suunatud kursustel ning regulaarselt võistlusspordiga tegelevatel õpilastel arvestada valikainena treeningutel ja võistlustel osalemist. Valikainete arvestamise tingimused on kirjeldatud p.2.3.9 Valikkursuste valimise põhimõtted.

(3) Kooliväliste kursuste korral, mille mahtu arvestatakse Euroopa ainepunktisüsteemis (EAP), arvestatakse 1 EAP (= 1 EKAP) võrdseks 26 akadeemilise tunniga, st ühe gümnaasiumiastme kursuse maht (35 akadeemilist tundi) on 1,35 EAP.

(4) Saku Gümnaasium ei kanna kooli õppekavavälise õppimise või tegevusega seotud kulutusi.

(5) Kooli õppekavavälise õpingu või tegevusena ei arvestata kooli lõpetamisega seotud tegevusi (koolieksami sooritamine, õpilasuurimuse või praktilise töö sooritamine).

2.5 Läbivate teemade käsitlemise põhimõtted

Üld- ja valdkonnapädevusi ning õppeaineid ja ainevaldkondi siduvate läbivate teemade õpetus realiseerub kogu koolipere ühise toimimise kaudu lõimides õppetööd ja klassi-/kooliüritusi ning kujundades koolikeskkonna.

Läbivate teemade õpe realiseerub eelkõige:

- õpikeskkonna korralduses – kooli vaimse, sotsiaalse ja füüsilise õpikeskkonna kujundamisel arvestatakse läbivate teemade sisu ja eesmäärke;
- aineõppes – läbivatest teemadest lähtudes tuuakse aineõppesse sobivad teemakäsitlelused, näited ja meetodid, viiakse koos läbi aineteüleseid, klassidevahelisi ja ülekoolilisi projekte;
- valikainete valikul – valikained toetavad läbivate teemade taotlusi;
- läbivatest teemadest lähtuvas või õppeaineid lõimivas projektõppes, praktilises või uurimuslikus töös;
- korraldades võimaluse korral koostöös kooli pidaja, paikkonna asutuste ja ettevõtete, teiste õppe- ja kultuuriasutuste ning kodanikuühendustega klassivälisest õppetegevust ja huviringide tegevust ning osaledes maakondlikes, üle-eestilistes ja rahvusvahelistes projektides.

Läbivate teemade õpetamisel lähtub kool [GRÕK lisast “Õppekava läbivad teemad”](#).

Elukestev õpe ja karjääri kujundamine. Koolis on õpilastele tagatud õppe- ja karjäärinõustamine, karjääri-, projekti- ja vilistlaspäevade kaudu toimub edasiõppimise võimaluste tutvustamine ning elukestva õppe tähtsustamine. Lisaks karjääriõpetusele ja töövarjuks käimise võimaldamisele tutvustatakse ainetundides valdkonna karjäärivõimalusi ning korraldatakse õppekäike ettevõtetesse. Klassijuhatajad ja mentorid toetavad arenguestluste kaudu õpilasi nende edasiõppimise võimaluste leidmisel ja karjääri kujundamisel.

Keskkond ja jätkusuutlik areng. Ainetundides ja ühistegevuste raames pööratakse pidevalt tähelepanu jätkusuutlikule arengule ja keskkonna lastele teemadele (paberikulu vähendamine, prügi sorteerimine, digiprügi, vahendite taaskasutamine jms). Toetame õpilaste osalemist erinevates projektides (nt maailmakoristuspäev, metsa istutamine, õiglane kaubandus, koostöö MTÜ Mondoga jt).

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Õpilasesinduse töö kaudu on õpilased kaasatud kooli arendustegevusse, ürituste korraldamisse, projektide korraldamisse. Toetame õpilaste omaalgatust erinevate projektide (nt heagegevuslikud projektid) käivitamisel. Läbiv teema käsitlemist toetavad praktiliste tööde raames korraldatavad üritused ja muud tegevused ning moodulite kursused.

Kultuuriline identiteet. Väärtustame Eesti kultuuri ja eelarvamustevaba suhtumist teistesse kultuuridesse. Valikained neidudekoor, muusikalikoor, vokaalansambel, rahvatants, draamaõpetus võimaldavad õpilastel osalemist kohalikel-, maakondlikel ja üleriigilistel laulu- ja tantsupidudel, osalemist koolimuusikalis jms. Koolis toimuvad traditsioonilised aktused ja kontserdid, õppekäigud ERMi, KUMUsse ja teistesse muuseumidesse, klasside ja gümnaasiumi ühine teatriühiskülastus, tähistatakse Euroopa keeltepäeva ja Euroopa päeva, osaletakse koostööprojektis sõpruslinnaga Jaapanis. Õpilastel on võimalik osaleda õpirändes, koostöös partnerkoolidega ja rahvusvahelistes projektides.

Teabekeskond ja meediakasutus. Teadliku meediatarbija kujundamiseks käsitletakse ainetundides teemadega seotavaid päevakajalisi teemasid, uudiseid. Tähelepanu pööratakse allikakriitilisuse ja autoriõiguste järgimisele erinevate õpilaste sooritatavate tööde korral. Kooli sotsiaalmeedia ja kooliraadio kaudu toetatakse õpilaste oskusi sõnumite vormistamisel ja edastamisel.

Tehnoloogia ja innovatsioon. Suurem rõhk läbiva teema käsitlemisel on informaatikaõpetuse kursustes ning infotehnoloogia moodulite kursustes, mille raames teeme koostööd TalTechi ja Balti Filmi- ja Meediakooliga. Kool võimaldab aineõppes tundide läbiviimisel kasutada IKT vahendeid (arvutiklassid, sülearvutid, tahvelarvuteid ning loodusainetes eirinevaid andmekogujaid), õpilasi suunatakse õppetöös kasutama erinevaid digikeskkondi ja tegema veebikoostööd. Kursuste raames korraldatakse õppekäike erinevatesse uurimiskeskustesse, instituutidesse, IT-ettevõtetesse.

Tervis ja ohutus. Lisaks kohustusliku liikumisõpetuse kursustele pakume õpilastele liikumise ja tervise teemalisi moodulite kursusi ja valikainete kursusi, toimuvad spordi- ja liikumispäevad. Õpilastele pakume ka vaimse tervise teemalisi valikkursusi ja vaimse tervise toetamisega tegelevad õppenõustaja ja koolipsühholoog. Läbiva teema raames võimaldame õppida valikainena liiklusõpetust, mooduli kursusena päästealast tuleohutust, osaleda projektis

“Selge Pilt?!”. Läbiva teema peamine eesmärk on toetada tervisliku eluviisi kujunemist, väärtustada ohutust ja anda teadmised riskikäitumise tagajärgedest ning teadmised õnnetus- või kriisijuhtumi korral tegutsemiseks.

Väärtused ja kõlblus. Tähelepanu pööratakse õpilaste arutlus- ja esinemisoskuste arendamisele läbi erinevate õppeülesannete, õpilaskonverentside ettekannete, uurimis- ja praktiliste tööde kaitsmiste, projektitööde. Väärtustame kooli ja maine kultuuri kujundamist klassi-, kooli ja kogukonnaürituste kaudu, osalemist globaalsetel teemapäevadel (nt maailmakoristuspäev), heategevuslikes projektides, panustamist kogukondlikus tegevuses.

2.6 Lõimingu põhimõtted ja tegevused õppekeskkonna mitmekesistamiseks

Lõimingu rakendamine

Õppetegevus ja selle tulemused kujundatakse tervikuks lõimingu kaudu. Lõimingu saavutamist kavandab kool õppe- ja kasvatustegevuse planeerimise käigus kooli üldtööplaanis ja sündmuste plaanis ning õpetaja oma töö planeerimisel.

Lõiming toetab õpilaste üld- ja valdkonnapädevuste kujunemist. Lõimingu kaudu seostatakse eraldiseisvaid õpetatavaid teadmisi ja oskusi ning aidatakse õpilastel neid mõtestada ja seostada üheks tervikuks. Lõiminguga toetatakse õpilaste kujunemist aktiivseteks ennastjuhtivateks õppijateks, kes konstrueerivad uusi teadmisi tuginedes varasematele teadmistele ning õppimise käigus omandatud kogemustele ja seostele.

Lõimingu saavutamiseks korraldatakse koolis õpet ja kujundatakse õpikeskkonda ning õpetajate koostööd viisil, mis võimaldab aineteülest käsitlust täpsustades pädevusi, seades õppe-eesmärke ning määratledes erinevate õppeainete ühiseid probleeme ja mõistestikku. Õppe lõimingut toetavad tunnivälised, ainetevahelised, lennuülesed ja ülekoollised projektid ning ühistegevused kavandatakse koostöös iga õppeaasta alguseks ning need kajastuvad kooli üldtööplaanis ja sündmuste plaanis.

Lõimingut toetavad

- erinevad õppeviisid (individuaalne, paaris- ja rühmatöö, diskussioon, ajurünnak, probleemõpe, õppekäik, ekskursioon, matk jt), mis aitavad õpilasel omandada erinevaid töövõtteid ja saada kogemusi;
- erinevad õppeülesanded (projekt, referaat, uurimistöö, loovtöö, essee jt), mis täidavad olulist rolli sisemise lõimingu saavutamisel;
- mistahes probleem, meetod või vahend, millega seostatakse kaks või enam õpikogemust.

Lõimingu viisi (nt ainetevahelised seosed, ajaline kooskõla, ainete kombineerimine, teemakeskne lõiming) valikul on õpetaja vaba ning valik sõltub sellest, mida tahetakse lõimimisega saavutada: kas luua seoseid üksikute õpitulemuste vahel ainevaldkondade sees ja ainevaldkondade vahel või soovitakse lõimingu saavutada kooliastme pädevusi, üldpädevusi või valdkonnapädevusi.

Õppekava rakendamist toetavad ühistegevused

Õppekava rakendamist ja lõimingut toetavad ühistegevused ja ülekoollised ühistegevused (projektid) kirjeldatakse konkreetsemalt kooli üldtööplaanis ja sündmuste plaanis.

- Osalemine ainealastes, klassidevahelistes, ülekoollistes, rahvusvahelistes projektides.
- Projektõppepäevad, teemanädalad, ainenädalad ja -päevad, koolisisesed ainevõistlused (olümpiaadid, konkursid jne), üritused (minikonverentsid, õpilasfirmade laadad jne).
- Õppetundide välisel ajal toimuvad ekskursioonid.
- Õpilastele, õpetajatele ja lastevanematele suunatud koolitused (loengud jne).
- Üld-, valdkonna- ja ainepädevuste kujundamist toetavad õppekäigud, mis on kooskõlastatud teiste sama klassi aineõpetajatega.
- Saku Gümnaasium võimaldab toetust igale klassile üheks projektõppe raames toimuvaks õppekäiguks õppeaasta jooksul kas kooli või projektide eelarvest järgnevalt:

10.klass	Sotsiaal- ja kunstained	ERM
11.klass	Loodus- ja reaalsained	Energeetika ja keskkond
12.klass	Loodusained (bioloogia, geograafia) ja liikumisõpetus	Aktiivõppeprogramm looduses

Ülekoollised ühistegevused

- Traditsioonilised ülekoollised üritused, mis toimuvad igal õppeaastal (nt kontserdid, aktused, muusikal, õpilasfirmade laad, moeshow, stiilinädal jt)
- Õpilasesinduse valimised
- Spordipäevad
- Erinevate tähtpäevadega seotud üritused (nt mihkclipäeva laad, emakeelepäev, aktused jt)
- Uurimistööde ja praktiliste tööde kaitsmised
- Heategevusüritused

2.7 Üldpädevuste kujundamise põhimõtted

Üldpädevuste kujundamisel lähtub kool [GRÕK § 4](#) kirjeldatud pädevustest.

Kultuuri-ja väärtuspädevuse kujundamisel on oluline kogu koolipere tegevus suunates õpilasi toimima arvestades üldkehtivaid moraalinorme ja eetikat ning projektõppel, mis toetab õpilaste koostööd ühiste eesmärkide saavutamisel. Pädevuse kujundamiseks toimuvad õppekäigud muuseumidesse, teatri ühiskülastused, traditsioonilised aktused ja kontserdid. Valikainete võimaldamisega toetatakse õpilaste loomingulist tegevust ning osalemist laulu- ja tantsupeol, kooli muusikalis, isikunäituste korraldamist.

Sotsiaalse- ja kodanikupädevuse kujunemist toetame võimaldades õpilastel osaleda õpilasesinduse töös, korraldada ja osaleda kooli üritustel, osaleda õpirändes ja võttes vastu vahetusõpilasi. Pädevuse kujunemist toetavad riigikaitseõpetuse kursused, mooduli “Aktiivne kodanik” kursused, valikaine “Liiklusõpetus”, riigi toimimise ja kodanike tegevuse olulisuse teemalised õppeprojektid. Tähtis on igapäevases koolielus hoiakute kujundamine toimimiseks vastutundliku kodanikuna.

Enesemääratluspädevuse pädevuse kujunemist toetab koolis õppe- ja karjäärinõustamise korraldus, “Karjääriõpetuse” kursus, vilistlaste- ja karjäärpäevad. Pädevuse kujundamisel on oluline ennastjuhtiva õppija toetamine klassijuhatajatel/mentoritel arenguveestluste kaudu ja kõigil aineõpetajatel toetades õpilaste huvidest ja tugevustest lähtuvalt eesmärkide seadmist.

Õpipädevuse arendamisega tegelevad kõik õpetajad ainetundide ja tunniväliste tegevuste kaudu. Õpilasi suunatakse oma tegevusi eesmärgistama, planeerima, kasutama erinevaid õpistrateegiaid. Enesejuhtimise oskuste teadliku arendamise ja sobiva õpikeskkonna loomisega toetame õpilaste kujunemise ennastjuhtivateks õppijateks. Õpipädevuse kujunemist toetavad 10. klassis läbitav kursus “Õppides loon ennast”, 11. klassis uurimis- ja praktilise töö sooritamist toetavad kursused, pikemaajalised aja planeerimist ja/või koostööd nõudvad õpiülesanded.

Suhtluspädevuse korral on oluline nii korrektse kirjaliku kui suulise eneseväljenduse arendamine kõigis õppeainetes. Kirjalike tööde korral järgime korrektse vormistuse, õigekirja ja stiili kasutamist, autoriõiguste arvestamist ja nõuetekohast viitamist. Suulise eneseväljenduse toetamiseks teevad õpilased erinevates õppeainetes esitlusi ja reflekteerivad rühmatöid, esinevad ettekannetega õpilaskonverentsidel, sündmuste juhtidena kooliüritustel, uurimis- ja praktiliste tööde kaitsmisel.

Matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogilise pädevuse toetamiseks korraldatakse aineõppe raames õppekäike ja külalislektorite loenguid, reaali- ja loodusaineid lõimiv õppeprojekt, suunatakse õpilasi osalema ainevõistlustel ja -olümpiaadidel. Õpilastel on võimalik valida matemaatika valikaineid, loodus- ja reaalainete mooduleid, osaleda füüsika-ja keemiaringi töös, õppida kõrgkoolides gümnasistidele suunatud valikaineid. Pädevuse kujundamist toetab koostöö TalTechiga.

Ettevõtlikkuspädevusega on seotud õpilaste võimalus ennastjuhtiva õppijana valida oma õpitee kujundamiseks mooduleid ja valikaineid, uurimistöö teemasid või praktilisi töid korraldades nende raames erinevaid üritusi või valmistades erinevaid teoseid, vahendeid. Õpilasesinduse kaudu on õpilased kaasatu kooli arendustegevusse.

Digipädevus. IKT sihipärast kasutamist toetavad 10. klassis kursus “Intelligentne arvutikasutaja” 11. klassis kursus “Arvuti kasutamine uurimistöös”, mille kaudu kujundatakse digioskuste baasteadmisi, allikakriitilisust, tõhusat infootsingut. Võimaldame ja toetame teadlikku ja sihipärast digivahendite ja -keskkondade kasutamist õppetöös. Digipädevuse kujundamist toetavad IT-alased moodulid ning koostöö TalTechi ja BFM-ga.

2.8 Õpilasuurimuse ja praktilise töö korraldamise põhimõtted

(1) Õpilasuurimus on õpilase või õpilaste poolt õppekava raames ette valmistatud kirjalik töö. Õpilasuurimus põhjendab probleemivalikut, annab ülevaate uurimuse taustast, püstitab uurimisküsimused, põhjendab meetodi valikut, kajastab andmeid ja tõendusmaterjali kogumist, kirjeldab tulemusi ning esitab tulemuste analüüsi, järeldused ja kokkuvõtte, kasutatud allikate loetelu ning resümee eesti ja võõrkeeles. Õpilasuurimus on algupärane, objektiivne ja süsteemne ning uurimuse tulemused on tõendatavad, mõtestatud ja selgitatud. Õpilasuurimus kajastab õpilase uurimistulemusi ja seisukohti ning ei piirdu üksnes refereerimisega. Õpilasuurimuse tulemused vormistatakse uurimistöona arvestades „Saku Gümnaasiumi uurimistöo koostamise juhendis” kehtestatud nõudeid.

(2) Praktiline töö on õpilase või õpilaste poolt õppekava raames loodud teos, õpilasfirma, tehnoloogiline lahendus, õppematerjal või projekt ja selle kirjalik kokkuvõte. Kirjalik kokkuvõte avab praktilise töö tausta, lähtealused ja eesmärgid ning kirjeldab kontseptuaalset lahendust, töö aktuaalsust, tööprotsessi ja töö tulemust. Praktilise töö kokkuvõte vormistatakse kirjalikult arvestades „Saku Gümnaasiumi praktilise töö sooritamise juhendis” kehtestatud nõudeid.

(3) Õpilasuurimuse ja praktilise töö ettevalmistamisel ja hindamisel on eesmärgiks õpilase loova eneseväljenduse, koostöö ja iseseisvalt töötamise oskuse arendamine ning järgmiste oskuste omandamine:

- uuritava probleemi või loodava praktilise töö kohta taustinformatsiooni ja andmete kogumise ja analüüsimise oskus;
- teoreetiliste teadmiste praktilise rakendamise oskus;
- töö eesmärgi ja probleemile vastavate uurimisküsimuste sõnastamise ning sobiva meetodi ja analüüsivahendite valimise ja rakendamise oskus;
- tegevuse ajalise kavandamise ja kavandatu järgimise oskus;
- teadusteksti koostamise (eelkõige õpilasuurimuse puhul) oskus;
- oma tegevuse ja töö analüüsimise oskus;
- töö korrektse vormistamise oskus;
- kokkuvõtte ja resümee koostamise oskus;
- töö kaitsmise oskus.

(4) Saku Gümnaasiumi 4. kooliastmes on 11. klassis kohustuslik kursus „Uurimis- ja praktilise töö alused”. Kursuse lõputööna koostavad ja kaitsevad õpilased kursuse aruande/õpimapi.

(5) Kursuse „Uurimis- ja praktilise töö alused” lõputööde retsenseerimine ja kaitsmine toimub ainetunni (kursuse) raames. Kursuse lõputöö korral hinnatakse töö vastavust teemale, sisu (struktuuri, terviklikkust), valitud meetodi rakendamist, korrektset keelekasutust ja viitamist; töö koostamise protsessi (õpilase huvi ja pühendumust, iseseisvust, ajagraafiku järgimist, suhtlemist juhendajaga); töö kaitsmist (esinemisoskus, esitlus).

(6) Gümnaasiumi lõpetamise tingimuseks on õpilasuurimuse või praktilise töö sooritamine ja kaitsmine 12. klassis. Saku Gümnaasiumis võib gümnaasiumi lõpetamiseks koostada õpilasuurimusi või praktilisi töid kõigis õppeainetes.

(7) Gümnaasiumi lõpetamiseks võib Saku Gümnaasiumis praktilise tööna luua originaalteose, -toote või -tehnoloogilise lahenduse, õpilasfirma, välja töötada/koostada rakendatava õppevahendi, korraldada ülekoolilise või ühele kooliastmele mõeldud ürituse/võistluse, osaleda koolimuusikali kandvates rollides ja korraldada koolimuusikali ettevalmistamise ja läbiviimisega seotud tegevusi.

(8) Õpilasuurimisel või praktilisel tööl võib olla üks kuni kaks õpilasautorit, kelle panus töösse on selgelt näidatud ja eristatav. Kõik autorid peavad osalema õpilasuurimuse või praktilise töö esitlemisel.

(9) Õpilasuurimuse ja praktilise töö ettevalmistamise ajakava igaks õppeaastaks kehtestab kooli direktor käskkirjaga.

(10) Saku Gümnaasiumis on õpilasuurimuse või praktilise töö sooritamiseks 12. klassis võimaldatud kaks valikkursust (70 akadeemilist tundi), mis on arvatud õpilase kohustusliku minimaalse õppekoormuse hulka. Gümnaasiumi lõpetamiseks teostatava õpilasuurimuse või praktilise töö korral valivad õpilased õppeaine, milles nad soovivad tööd teostada ja juhendaja hiljemalt 12. klassis 1. õppeperioodi lõpuks ning esitavad õppejuhile vastava kirjaliku kokkuleppe. („SG uurimistöo koostamise juhend”, „SG praktilise töö sooritamise juhend”). Gümnaasiumi lõpetamiseks sooritavate uurimis- ja praktiliste tööde teemad kinnitatakse direktori käskkirjaga.

(11) Õpilasuurimuse või praktilise töö vastutav juhendaja on Saku Gümnaasiumi töötaja, lisaks võib kaasata ka juhendaja väljastpoolt kooli. Saku Gümnaasiumi õpetaja või töötaja on ühe õppeaasta jooksul juhendajaks kuni kolmele õpilasele või ühele õpilasarühmale (juhendaja nõusolekul ka rohkem) gümnaasiumi lõpetamiseks sooritatavale uurimis- või praktilise töö sooritamisel. Gümnaasiumi lõpetamiseks koostatavate uurimis- ja praktilistele tööde juhendajad kinnitatakse direktori käskkirjaga.

(12) Gümnaasiumi lõpetamiseks koostatavatele uurimis- ja praktilistele töödele kinnitatakse retsensendid direktori käskkirjaga. Retsensendiks võib olla Saku Gümnaasiumi õpetaja või ainespetsialist väljastpoolt kooli. Saku Gümnaasiumi õpetaja on ühe õppeaasta jooksul retsensendiks kuni kolmele uurimis- või praktilisele tööle (õpetaja nõusolekul ka rohkem).

(13) Õpilasuurimuste ja praktiliste tööde hindamiseks viiakse läbi kaitsmine. Uurimistöid ja praktilisi töid hindab direktori käskkirjaga moodustatud kaitsmiskomisjon. Kaitsmisele lubatakse õigeaegselt esitatud nõuetekohaselt vormistatud tööd. Hindamisel võetakse arvesse retsensendi poolt tööle antud hinnang, juhendaja hinnang õpilase tegevusele õpilasuurimuse või praktilise töö ettevalmistamisel ning töö kaitsmisprotsessile antud hinnang. Retsensendi ja juhendaja hinnangud vormistatakse vastavalt „SG uurimistöo koostamise juhendis” ja „SG praktilise töö sooritamise juhendis” esitatud nõuetele ning esitatakse kaitsmiskomisjonile. Töö autoril on õigus retsensiooniga tutvuda enne kaitsmist.

(14) Gümnaasiumi lõpetajal on õigus kaitsmiskomisjonile esitada ning kaitsta jooksval õppeaastal üleriigilisel õpilaste teaduslike tööde konkursil auhinnatud/tunnustatud õpilasuurimus.

(15) Gümnaasiumi lõpetamiseks koostatud õpilasuurimusi ja praktiliste tööde kirjalikke kokkuvõtteid säilitatakse Saku Gümnaasiumi raamatukogus vähemalt kolm õppeaastat.

(16) Kui õpilasuurimust või praktilist tööd on hinnatud mitterahuldava hindega või nõuetekohaselt vormistatud töö on jäänud õigeaegselt esitamata, antakse õpilasele võimalus korduvaks õpilasuurimuse või praktilise töö ettevalmistamiseks ja kaitsmiseks.

2.9 Hindamise korraldus ja gümnaasiumi lõpetamine

2.9.1 Teadmiste ja oskuste hindamine

(1) Hindamine on süstemaatiline teabe kogumine õpilase arengu kohta, selle teabe analüüsimine ja tagasiside andmine. Hindamine on aluseks õppe edasisele kavandamisele. Hindamisel kasutatakse mitmesuguseid meetodeid, hindamisvahendeid ja -viise.

(2) Enesejuhtimise oskuste arendamiseks ning õppija iseseisvuse ja vastutustunde suurendamiseks oma õppimise eest kaasatakse võimalusel õpilasi hindamismeetodite ja -kriteeriumite, -mudelite seadmisel.

(3) Hindamise eesmärkideks on:

- toetada õpilase arengut;
- anda tagasisidet õpilase õpitulemuste saavutatuse kohta;
- innustada ja suunata õpilast sihikindlalt õppima;
- suunata õpilase enesehinnangu kujunemist, suunata ja toetada õpilast edasise haridustee valikul;
- suunata õpetaja tegevust õpilase õppimise ja individuaalse arengu toetamisel;
- gümnaasiumis anda alus otsuse tegemiseks kursuse läbimise ning gümnaasiumi lõpetamise kohta.

(4) Hindamisel võrreldakse õpilase ainealaseid teadmisi ja oskusi õppe aluseks olevas ainekavas toodud oodatavate õpitulemustega ja õppele püstitatud eesmärkidega. Ainealaseid teadmisi ja oskusi võib hinnata nii õppe käigus kui ka õppeteema lõppedes.

(5) Õpitulemuste saavutatuse hindamisel määratletakse hindamiskriteeriumid (hindamisjuhised, hindamismudelid), mis kirjeldavad detailsemalt, milliseid teadmisi, oskusi, hoiakuid mis tasemel, millise aja jooksul, mis tingimustel ja mahus peab õpilane konkreetse hindamismeetodi kaudu näitama.

(6) Hindamise kohta käiva informatsiooni edastamisel järgitakse, et:

- informatsioon on ühemõtteliselt arusaadav ja ammendav;
- informatsioon ei tohi olla eksitav - hindamisel ei tohi selguda mingid aspektid, mis varem ei olnud teada;
- tagatud on vajaliku informatsiooni jõudmine õppijani.

(7) Õpilasel on õigus saada teavet hindamise korralduse ning oma hinnete kohta. Õpilasel on õigus teada, milline hinne või hinnang on aluseks kokkuvõtvale hindele ja hinnangule.

(8) Õppeprotsessi vältel saadud hinded on erineva kaaluga. Ulatuslikumate suuliste, kirjalike ja praktiliste tööde/tegevuste eest saadud hinded (päevikus tähistatud arvestuslike hinnetena) on kokkuvõtval hindamisel suurema kaaluga.

(9) Kursuse algul teeb õpetaja õpilastele ja vanematele Stuudiumi päeviku kaudu teatavaks peamised läbitavad teemad, vajalikud õppevahendid, hindamise korralduse ja planeeritavad üritused.

(10) Kursuse õpitulemuste omandamist kontrollivate kirjalike tööde (kontrolltöö – sotsiaalministri 27.03.2001 määrus nr 36 § 3. p.4) aeg kavandatakse kooskõlastatult teiste õppeainete õpetajatega. Kontrolltööde planeerimisel lähtutakse sotsiaalministri 27.03.2001.a. määruse nr 36 „Tervisekaitsenõuded kooli päevakavale ja õppekorraldusele“ § 10 sätestatust. Gümnaasiumiastmes on kokkuleppel õpilastega lubatud erisusi kontrolltööde läbiviimise aegades ja kontrolltööde arvus. Aineõpetaja kannab kontrolltööde toimumise aja õppeinfosüsteemi kontrolltööde tabelisse.

(11) Hindamisel viie palli süsteemis:

- hindegaga „5“ ehk „väga hea“ hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele täiel määral ja ületavad neid;
- hindegaga „4“ ehk „hea“ hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad üldiselt õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele;
- hindegaga „3“ ehk „rahuldav“ hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused võimaldavad õpilasel edasi õppida või kooli lõpetada ilma, et tal tekiks olulisi raskusi hakkamasaamisel edasisel õppimisel või edasises elus;
- hindegaga „2“ ehk „puudulik“ hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui õpilase areng nende õpitulemuste osas on toimunud, aga ei võimalda oluliste raskusteta hakkama saamist edasisel õppimisel või edasises elus;
- hindegaga „1“ ehk „nõrk“ hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused ei võimalda oluliste raskusteta hakkama saamist edasisel õppimisel või edasises elus ning kui õpilase areng nende õpitulemuste osas puudub.

(12) Õppeprotsessi vältel (nn jooksev hindamine) võib vajadusel hinde täpsustamiseks kasutada märke „+“ ja „-“ ning lisaks numbrilistele hinnetele võib kasutada tähiseid A (arvestatud) ja MA (mittearvestatud). Mitteeristava (A/MA) jooksva hindamise korral kirjeldatakse ainekavas hinnangute viie palli süsteemis numbriliseks kursusehindeks teisendamise põhimõtted.

(13) Gümnaasiumiastmes hinnatakse kokkuvõtvalt (st kursusehinded) õpilaste ainealaseid teadmisi ja oskusi kõigis kohustuslike õppeainete ning kooli poolt määratud valikainete kursustes numbriliselt viie palli süsteemis. Õpilaste poolt valitud moodulite kursuste ja valikainete korral võib kokkuvõtvalt (st kursusehinded) hinnata numbriliselt viie palli süsteemis või mitteeristavalt (A - „arvestatud“ ja MA - „mittearvestatud“).

(14) Viie palli süsteemis hinnatavate kirjalike tööde koostamisel ja hindamisel lähtutakse põhimõttest, et kui kasutatakse punktiarvestust ja õpetaja ei ole andnud teada teisiti, koostatakse tööd nii, et hindegaga „5“ hinnatakse õpilast, kes on saavutanud 90–100% maksimaalsest võimalikust punktide arvust, hindegaga „4“ 75–89%, hindegaga „3“ 50–74%, hindegaga „2“ 20–49% ning hindegaga „1“ 0–19%.

(15) Kui õpilasele on kehalises kasvatuses meditsiiniliste näidustuste tõttu erinõudeid, hinnatakse antud õppeaines õpilase teoreetilisi teadmisi.

(16) Kui hindamisel tuvastatakse mahakirjutamine või kõrvalise abi kasutamine (sh plagieerimine, teise autori tööle või tehisisintellektil põhineva tarkvara kasutamisele mitte viitamine, lubamatu koostöö, töö kopeerimine vms akadeemiline petturlus), hinnatakse kirjalikku tööd, suulist vastust (esitust), praktilist tegevust või selle tulemust hindegaga „nõrk“ ning õpetajal on õigus keelduda õpilasele järelevastamise võimaluse andmisest.

(17) Tehisisintellektil põhineva tarkvara või tehnoloogilise abi kasutamine ei ole kontrolltöös/testis/eksamil lubatud välja arvatud juhul, kus see on ettenähtud ülesande juhendis. Kui tekstiroboti kasutamine hindelise töö korral ei ole ette nähtud, loetakse selle kasutamine akadeemiliseks petturluseks ning käsitletak vastavalt Saku Gümnaasiumi õppekava hindamise korraldusele.

(18) Kui ulatuslikumat suulist, kirjalikku või praktilist tööd/tegevust (päevikus märgitud arvestuslik hinne) on hinnatud hindegaga «puudulik» või «nõrk», antakse õpilasele võimalus ühekordseks järelevastamiseks või järeltöö sooritamiseks. Järelevastamise/järeltöö sooritamise tähtaeg märgitakse õppeinfosüsteemi päevikusse koos hinde sisestamisega

(19) Kui õpilasel on tähtajaks jäänud õppeülesanne tegemata/esitamata/hindamata, lisatakse õppeinfosüsteemi päevikusse märges „T“ („tegemata“) ja samaaegselt kommentaar, millega teavitatakse õpilast ja vanemat selle sooritamise/esitamise vajalikkusest ja tähtajast. Kui õpilasel on määratud tähtajaks (märges „T“ kommentaar) mõjuva põhjuseta sooritamata nõutavad õppeülesanded, arvestatakse need sooritatuks hindele „nõrk“ ning vastav hinne kantakse õppeinfosüsteemi päevikusse.

(20) Õppevõlgnevused (mitterahuldav hinne, mitteamvestatud, esitamata või tegemata tööd) tuleb likvideerida üldjuhul kahe nädala jooksul alates hinde või märges „T“ kandmisest Stuudiumi päevikusse. Mõjuval põhjusel õppevõlgnevuste tähtaja pikendamiseks tuleb õpilasel enne järelevastamise tähtaja möödumist esitada taotlus õppejuhile.

(21) Kirjalikke järeltöid saab sooritada järelevastamiseks ettenähtud ajal. Järelevastamised toimuvad üks kord nädalas ja toimumise ajad tehakse õpilastele teatavaks õppeperioodi alguses. Õpilastel tuleb järeltöö sooritamiseks registreeruda Stuudiumis vähemalt kaks päeva enne järelevastamise aega. Suulised ja praktilised järeltööd viib läbi aineõpetaja. Enne järeltöö sooritamist on õpilasel õigus aineõpetaja konsultatsioonile. Järeltöö hinne lisatakse õppeinfosüsteemi päevikus esialgse töö hindele, st esialgse töö toimumise/esitamise kuupäevale.

(22) Õpilasel või piiratud teovõimega õpilase vanemal on õigus hinnet vaidlustada kümne päeva jooksul pärast hinde teada saamist (hinde sisestamist õppeinfosüsteemi päevikusse), esitades kooli direktorile kirjalikult vastava taotluse koos põhjendusega. Kooli direktor teeb otsuse ja teavitab sellest taotluse esitajat kirjalikult viie tööpäeva jooksul arvates otsuse vastuvõtmise päevast.

2.9.2 Õppimist toetav hindamine (kujundav hindamine)

(1) Õppimist toetava (kujundava) hindamisena mõistetakse õppe kestel toimuvat hindamist, mille käigus analüüsitakse õpilase teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja käitumist, antakse tagasisidet õpilase seniste tulemuste ning vajakajäämiste kohta, innustatakse ja suunatakse õpilast edasisel õppimisel ning kavandatakse edasise õppimise eesmärgid ja teed. Kujundav hindamine keskendub eelkõige õpilase arengu võrdlemisele tema varasemate saavutustega. Tagasiside kirjeldab õigel ajal ja võimalikult täpselt õpilase tugevaid külgi ja vajakajäämisi ning sisaldab ettepanekuid edaspidisteks tegevusteks, mis toetavad õpilase arengut.

(2) Õppetunni vältel saab õpilane enamasti suulist või kirjalikku sõnalist tagasisidet õppeaine õpitulemuste saavutamise, üldpädevuste arengu, gümnaasiumi lõpuks taotletavate teadmiste, oskuste ja hoiakute ning läbivate teemade õppe kohta. Kogu õppepäeva vältel annavad õpetajad ja teised õppe- ja kasvatusalal töötavad isikud õpilasele tagasisidet, et toetada õpilase käitumise, hoiakute ja väärtushinnangute kujunemist. Saku Gümnaasium reageerib juhtumitele, mis on vastuolus üldtunnustatud väärtuste ning heade tavadega.

(3) Õpilane kaasatakse enese ja kaaslaste hindamisse, et arendada tema oskust eesmärke seada ning oma õppimist ja käitumist eesmärkide alusel analüüsida ning tõsta õpimotivatsiooni.

(4) Õppimist toetava hindamise ühe vahendina võib kasutada õpimappi, millesse õpilane kogub töid erinevatest õppeainetest. Õpimapp õppimise päevikuna sisaldab nii õppetöid kui ka tööde analüüsi ja tagasisidet. Õpimappe võib koostada aine- ja valdkonnapõhiselt, läbivate teemade või üldpädevuste kohta.

2.9.3 Kokkuvõtva hindamise korraldus gümnaasiumiastmes

(1) Kokkuvõtval hindamisel koondatakse hinded kursusehinneteks ning õppekava kursuste läbimisel koondatakse kursusehinded kooliastmehinneteks. Õpilasele kohustuslike kursuste korral kasutatakse kokkuvõtval hindamisel viie palli süsteemi. Õpilase poolt valitud valikainete (sh moodulite) kursuse- ja kooliastmehinnete korral võib kasutada hinnanguid „arvestatud” ja „mittearvestatud” ning neid ei teisendata viie palli süsteemi.

(2) 10.–12. klassi õpilast ja piiratud teovõimega õpilase vanemat teavitatakse kokkuvõtivatest hinnetest iga kursuse lõpul õppeinfosüsteemi päeviku kaudu ning õppeperioodi lõpul ka paber kandjal klassitunnistuse kaudu.

(3) Õpilasel, kellele on välja pandud „puudulik” või „nõrk” kursusehinne või mõjuval põhjusel on kursuse hinnang mittearvestatud (MA), tuleb kursusehinde

parandamiseks sooritada kursuse materjali kohta hindeline arvestus kahe nädala jooksul pärast kursuse lõppu või vastavalt individuaalses õppekavas sätestatule. Kursuse arvestuse sooritamise korraldab aineõpetaja. Sooritatud arvestuse hinne loetakse kursusehindeks. Mõjuval põhjusel kursuse arvestuse tähtaja pikendamiseks tuleb õpilasel enne arvestuse sooritamise tähtaja möödumist esitada taotlus õppejuhile.

(4) Õpilasel on kokkuleppel aineõpetajaga võimalik sooritada kahe nädala jooksul pärast kursuse lõppu arvestus kursusehinde parandamiseks. Sooritatud arvestuse hinne loetakse kursusehindeks.

(5) Kui 10.-12. klassi õpilasel on sooritamata õppeülesandeid või õpilane on puudunud kuus või enam tundi (kontakttund, veebitund, e-tund) kursuse mahust on aineõpetajal õigus kontrollida õpilase õpitulemuste saavutatust kursuse arvestusega. Kursuse arvestus toimub kahe nädala jooksul pärast kursuse lõppu ja selle hinne loetakse kursusehindeks. Kursuse arvestuse sooritamise korraldab aineõpetaja. Arvestuse määramisel ei loeta kuue tunni hulka kooli ja Eesti esindamisega (eelnevalt esitatud tõend korraldajalt) seotud puudumisi.

(6) Enne kursuse arvestuse sooritamist on õpilasel õigus vähemalt ühele aineõpetaja konsultatsioonile.

(7) Gümnaasiumiastme õpilasel on õppeperioodi jooksul mõjuvatel põhjustel võimalik taotleda kursusehinnete väljapanekut individuaalse ajagraafiku alusel. Vastava taotluse (vajadusel koos kinnitavate dokumentidega) esitab õpilane või piiratud teovõimega õpilase vanem õppejuhile.

(8) 10. ja 11. klassis kantakse üleminekueksami hinne klassipäevikusse ja tunnistusele. Üleminekueksami hinnet arvestatakse kooliastmehinde väljapanekul. 10. ja 11. klassi õpilane, kelle üleminekueksami hinne on „puudulik“ või „nõrk“ või kes on jätnud üleminekueksami sooritamata, peab klassikursuse lõpetamiseks sooritama järeleksami kahe nädala jooksul pärast üleminekueksami toimumist.

(9) Õppeperioodi lõpus otsustab õppenõukogu kursusehinnete või -hinnangute ja üleminekueksami tulemuse alusel õpilaste järgmisse klassi üleviimise. 10. ja 11. klassi õpilane, kelle kõik välja pandud kursusehinded ja üleminekueksami hinne on „väga hea“, „hea“, „rahuldav“ või „arvestatud“, viiakse üle järgmisse klassi

(10) 10. ja 11. klassi õpilase võib koolist välja arvata, kui talle on õppeaasta jooksul kolmes või enamas õppeaines välja pandud üle poolte kursusehinnetest „puudulik“ või „nõrk“, tal on määratud tähtjaks vähemalt rahuldavale/arvestatud tulemusele sooritamata kursuse(te) arvestus(ed) või üleminekuksam.

(11) Kui õppeperioodi keskel on õppeaine kursusehinne või -hinnang jäänud välja panemata ja õpilane ei ole kasutanud võimalust järele vastata, hinnatakse kooliastmehinde või -hinnangu väljapanekul vastaval perioodil omandatud teadmised ja oskused vastavaks hindele «nõrk» või antakse tulemustele hinnang „mittearvestatud“.

(12) 12. klassi õpilasele pannakse kooliastmehinded välja õppeperioodi lõpus. Kooliastmehinde väljapanekuks peavad antud õppeaastal iga õppeaine kõik kursused olema sooritatud hindele „rahuldav“, „hea“, „väga hea“ või „arvestatud“

(13) 12. klassi õpilane arvatakse koolist välja kui ta ei ole õppeaasta lõpuks täitnud gümnaasiumi lõpetamise tingimusi.

(14) Gümnaasiumiastme õpilase võib õppenõukogu otsusega jätta erandjuhul klassikursust kordama koostades vajaduse korral talle järgmiseks õppeaastaks individuaalse õppekava.

(15) Õpilase järgmise klassi üleviimise või klassikursuse kordama jätmise otsustab õppenõukogu hiljemalt õppeaasta lõpuks.

(16) Õpilastele, kellele on koostatud individuaalne õppekava, millega on ette nähtud erisused õppetöö ajas ning järgmise klassi üleviimise ajas, ei kohaldata punktides (9) ja (12) sätestatud tähtaegu.

2.9.4 Gümnaasiumi lõpetamine

(1) Gümnaasiumi lõpetab õpilane:

- 1) kelle kooliastmehinded on vähemalt „rahuldavad“ või valikkursuste puhul „rahuldavad“ või „arvestatud“;
- 2) kes on sooritanud õppeaine kohustuslikule mahule vastavad eesti keele, matemaatika ja võõrkeele riigieksamid või võõrkeele riigieksamiga võrdsustatud rahvusvahelise keeletesti/eksami;
- 3) kes on sooritanud vähemalt „rahuldavale“ tulemusele gümnaasiumi koolilõpueksami;
- 4) kes on sooritanud vähemalt „rahuldavale“ tulemusele õpilasuurimuse või praktilise töö.

(2) Gümnaasiumi lõpetamiseks peab õpilasel 10.-12. klassi jooksul olema vähemalt rahuldavalt/arvestatud hinnatud minimaalselt 96 kursust.

(3) Õpilased, kes on lõpetanud põhikooli vene või muu õppekeelega koolis või klassis ja on asunud õppima eesti õppekeelega gümnaasiumisse või gümnaasiumiklassi või õpilased, kes on vene või muu õppekeele ega gümnaasiumist või gümnaasiumiklassist asunud õppima eesti õppekeelega gümnaasiumisse või gümnaasiumiklassi, võivad valida, kas sooritavad eesti keele või eesti keele teise keelena riigieksami.

(4) Haridusliku erivajadusega õpilasele, kellel kooli õppekavaga või koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel individuaalse õppekavaga on vähendatud või asendatud riiklikus õppekavas sätestatud taotletavaid õpitulemusi, on lõpetamise aluseks kooli või individuaalses õppekavas määratud õpitulemuste saavutus.

2.10 Andekad ja haridusliku erivajadustega õpilased

(1) Andekate õpilaste väljaselgitamisel lähtutakse väga heade tulemuste saavutamisest aineolümpiaadidel, konkurssidel või võistlustel ning valdkonna ekspertide hinnangutest.

(2) Gümnaasium korraldab andekate õpilaste nõustamist ja juhendamist, võimaldab individuaalse õppekava rakendamist, õppekavaväliste õpingute või tegevuste arvestamist kooli õppekava osana.

- (3) Gümnaasium toetab õpilaste osalemist erinevate aineolümpiaadide, -võistluste, konkursside kooli-, piirkondlikes ja üleriigilistes voorudes.
- (4) Erinevate annete toetamiseks võimaldab kool gümnasistidele valikainetena
- erinevaid loomingulisi andeid arendavaid kursusi (nt kunst, muusika);
  - täiendavat võõrkeele õpet, sh koolivälisest võõrkeele õpet;
  - väljaspool kooli toimuvate treeningute arvestamist;
  - õppimist kõrgkoolide gümnasistidele suunatud kursustel;
  - õppimist teistes koolides või koolitusluba omavates asutustes.
- (5) Aineolümpiaadi maakondlikus voorus 1.-3. koha või üleriigilises voorus 1.-10. koha saavutanud gümnasisti väljaspool kooli läbitud olümpiaadi ettevalmistuskursuse maksumuse tasub esitatud arve alusel võimaluse korral kool.
- (6) Õpilase individuaalse arengu toetamiseks võib kool kokkuleppel õpilase või piiratud teovõimega õpilase vanemaga arvestada tema varasemate õpi- või töökogemust.
- (7) Õpilase individuaalse arengu toetamiseks võib kool teha talle muudatusi või kohandusi õppeajas, õppe sisus, õppeprotsessis, õpikeskkonnas või taotletavates õpitulemustes. Piiratud teovõimega õpilase puhul kaasatakse nende muudatuste tegemisse õpilase vanem. Kui muudatuste või kohandustega kaasneb nädalakoormuse või õppe intensiivsuse oluline kasv või kahanemine võrreldes riikliku või kooli õppekavaga, tuleb muudatuste rakendamiseks koostada individuaalne õppekava.
- (8) Kui haridusliku erivajadusega õpilasele koostatud individuaalne õppekava nähakse ette riiklikus õppekavas sätestatud õpitulemuste vähendamine või asendamine või kohustusliku õppeaine õppimisest vabastamine, võib individuaalset õppekava rakendada koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel.
- (9) Tervislikel põhjustel koduõppel olevale õpilasele koostatakse individuaalne õppekava ning tema õppekoormust võib vähendada kuni kaheksa kursuse võrra iga arvestusliku koduõppel viibitud õppeaasta kohta.

2.11 Õpilaste ja lastevanemate teavitamine ja nõustamine

Õpilaste ja vanemate teavitamisel juhendatakse põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 55 sätestatust.

- (1) Saku Gümnaasium tagab õpilasele ning vanematele teabe kättesaadavuse õppe ja kasvatus korralduse kohta ning juhendamise ja nõustamise õppetööd käsitlevates küsimustes. Peamised õppeteemad, vajalikud õppevahendid, hindamise korraldus ja planeeritavad üritused tehakse õpilasele teatavaks kursuse algul.
- (2) Õpilast toetab tema õpingutes klassijuhataja ning alates 2024/25 õppeaastal alustavat 49. lennust mentorgrupp, mille tegevust juhib mentor. Klassijuhataja/mentori roll on aidata kaasa õpilase arengule toetades tema kohanemist koolikeskkonnaga, märgata peituvat potentsiaali ja suurendada õpilase eneseusku, toetada sisemist motivatsiooni ning tõsta eneseteadlikkust ja vastutustunnet.

(3) Koolis töötavad tugispetsialistid on koostööpartneriteks õpilastele, lastevanematele ja õpetajatele. Õpilasel on võimalus saada psühholoogilist, sotsiaalpedagoogilist ja eripedagoogilist nõustamist.

(4) Õpilase arengu toetamiseks korraldatakse temaga koolis vähemalt üks kord õppeaasta jooksul arenguvestlus, mille põhjal lepatakse kokku edasises õppes ja arengu eesmärkides. Arenguvestlusi viiakse läbi vastavalt kooli direktori poolt kehtestatud arenguvestluste läbiviimise korrale.

(5) Saku Gümnaasium korraldab õpilaste ja vanemate teavitamist edasiõppimisvõimalustest ja tööturu üldistest suundumustest ning tagab õpilastele karjääriteenuste (karjääriõpe, -info või -nõustamine) kättesaadavuse.

2.12 Karjääriteenuste korraldus

Karjääriteenuste eesmärgiks on aidata õpilasel arendada teadlikkust iseendast, omandada teadmisi töömaailmast, elukutsetest ja õppimisvõimalustest ning kujundada hoiakuid ja toimetulekuoskusi, mis soodustavad kaasaegsesse töömaailma sisenemist, karjääriotsuste tegemist ning eneseteostust. Karjääriteenuste sihtrühmadeks on õpilased, lapsevanemad, elukestva õppe alal ka õpetajad. Gümnaasiumiastmes kavandab ja korraldab karjääriteenuste alast tegevust õppenõustaja.

Saku Gümnaasium pakub õpilastele karjääriteenuste kohta informatsiooni, aitab leida väljaspool kooli karjäärinõustajat ning koostöös Eesti Töötukassa Karjäärikeskuse spetsialistidega korraldab õpilaste teavitamist ja nõustamist.

Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri kujundamine“ sisu ja eesmärgid arvestatakse kooli vaimse, sotsiaalse ja füüsilise õpikeskkonna kujundamisel. Läbivat teemat lõimitakse aineõppesse ning viiakse läbi aineteüleseid ja ülekoolilisi projekte. Arenguvestlustel toetatakse õpilase valikuid ja vajadusel nõustatakse lapsevanemat. Läbiva teema käsitlemine gümnaasiumiastmes keskendub elukestva õppe ja karjääri planeerimisele. Taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvast õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema mõistlikke kutsevalikuid. 11. klasside õppeplaani kuulub valikaine „Karjääriõpetus“.

2.13 Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted

Väljundipõhisel õppel põhinev lähenemine õpetajate koostööle ja töö planeerimisele võimaldab tõsta õpetamise kvaliteeti ning õpilaste poolt saavutatud õpitulemuste taset, vähendada andekamate (rohkem akadeemiliste kalduvustega) ja passiivsemate (kes ei sea endale õppeprotsessis erilisi eesmärgi) õppijate õpitulemustes vahet. Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted arutatakse läbi õpetajate töökoosolekul.

2.13.1 Õpetajate koostöö

Gümnaasiumiastme õpetajad moodustavad ühe koostöökoja ning selle tegevust juhib koostöökoja koordinaator. Koostöökojas panustatakse koostöiselt kogu kooli ja oma ainevaldkonna arengusse. Koostöökojad kohtuvad vastavalt vajadusele ning koostöökoja koordinaatorid kohtuvad regulaarselt kooli juhtkonnaga.

Koos õppimise eesmärgil on moodustatud õpiringid, kus õpetajad jagavad omavahel kogemusi, juurde õpitud ning analüüsivad, kuidas õpitu tunnis rakendus. Üheks õpiringi fookuseks on enastjuhtiva õppija kujundamine ning toetamine.

Vastastikuse koostöö tõhustamiseks ja üksteiselt õppimiseks vaatlevad Saku Gümnaasiumi õpetajad kaks korda õppeaastas kolleegi tundi ning tagasisidestavad nähtut.

Uue õpetaja arengut ja sisseelamist Saku Gümnaasiumisse toetab esimesel õppeaastal mentor, kes teostab tunnivaatlusi ja regulaarseid vestlusi menteelega. Mentorid kohtuvad kord trimestris, et jagada vastastikku kogemust ning üksteiselt õppida. Samuti kohtuvad menteed regulaarselt refleksiooniringis.

Vabatahtlikkuse alusel saavad kõik õpetajad liituda kovisioonigrupiga. Kovisioon on grupiline arengumeetod, mille raames sarnase töö tegijad toetavad ja ergutavad üksteist kogemustest õppima. Kovisioonigrupp kohtub regulaarselt, et analüüsida ja arutada tööalaseid olukordi, kasutades osalejate teadmisi, kogemusi ja oskuseid uute lahenduste leidmiseks. See toetab osalejate professionaalset arengut ja suurendab kollektiivset kuuluvustunnet.

2.13.2 Õpetajate töö planeerimise põhimõtted

Õppetöö kavandamisel ja korraldamisel koolis on aluseks üld-, valdkonna- ja ainepädevuste saavutamine ning oluline on õpetajate koostöö. Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted arutatakse läbi õpetajate töökoosolekul ning on teada kõigile kollektiivi liikmetele.

Õppe- ja kasvatustegevuse planeerimiseks koostavad gümnaasiumiastme õpetajad kursuste kaupa ainekava, mis avalikustatakse kooli veebilehel.

Ainekavas näidatakse ära antud kursuse

- õppeteemad ja oodatavad õpitulemused;
- kursuse ülesehitus;
- tagasiside meetodid ja kriteeriumid ning kursusehinde kujunemine.

Õppetöö planeerimisel

- määratletakse õpitulemused, mida õppimise ja õpetamise kaudu soovitakse saavutada;
- õpitulemused seostatakse üldpädevustega, läbivate teemadega ning leitakse lõimingu võimalused;
- kavandatakse õpitulemustes sisalduvatest väljundverbidest tulenevalt hindamine (hindamismeetodid ja- kriteeriumid);
- valitakse lähtuvalt õpitulemustest ja hindamismeetoditest õpetamismeetodid.

Õpetamise aluseks on õpitulemused ning õppesisu käsitlemises teeb valiku aineõpetaja arvestusega, et saavutataks kooliastmeti kirjeldatud õpitulemused, üldpädevused ning valdkonna- ja ainepädevused.

Et ennastjuhtiv õppija saaks aktiivselt osaleda õppeprotsessis seades eesmärke ja planeerides oma õppetööd, teavitab õpetaja kursuse alguses õpilasi õppeteemadest, vajalikest õppevahenditest, hindamise korraldusest ja planeeritavatest üritustest. Õpilane peab teadma mida, millal ja kuidas hinnatakse ning mis on hindamise kriteeriumid.

Iga kursuse alguses teeb õpetaja õpilastele ja vanematele Stuudiumi päevikus õppeaine infona kättesaadavaks ainekava (sh eesmärgid ja õpiväljundid), täpsustab hindamise korralduse ja kriteeriumid, planeeritud üritused ning kirjanduse ja materjalid.

Kasvatustegevuse ja klassi ühisürituste planeerimiseks koostavad klassijuhatajad/mentorid töökavad. Klassijuhatajad/mentorid planeerivad töö klassiga/mentorgrupiga ja esitavad poolaasta töökavad Stuudiumis jooksva õppeaasta 10. septembriks ja 10. jaanuariks.

Klassijuhataja/mentori töökavas näidatakse ära:

- töö eesmärgid;
- klassijuhataja-/mentortundides käsitletavat teemat;
- klassi/mentorgrupi ühistegevus;
- koostöö lastevanematega.

Saku Gümnaasiumi õpetajad analüüsivad oma tööd aineõpetajana ja klassijuhatajana, annavad hinnangu õppeaasta eesmärkide täitmisele, esitavad parendusettepanekud ning eesmärgid järgmiseks õppeaastaks.

2.14 Kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord

- (1) Saku Gümnaasiumi õppekava koostamise ja arendamise demokraatliku korralduse eest vastutab kooli direktor.
- (2) Saku Gümnaasiumi õppekava kehtestab direktor.
- (3) Muudatused kooli õppekavas esitatakse enne kehtestamist arvamuse avaldamiseks kooli hoolekogule, õpilasesindusele ja õppenõukogule.